

Obraćanje Glavnog zamjenika Donalda Haysa na sastanku gradonačelnika i načelnika općina u organizaciji Vijeća Europe

Dame i gospodo,

Posljednjih mjeseci imao sam prigodu sresti se s načelnicima općina iz cijele zemlje, s čelnim ljudima i najvećih i najmanjih općina.

Spoznao sam da vam je poznato što treba uraditi i kako treba uraditi.

Prema tomu, danas je ovdje pred nama prava skupina ljudi ukoliko želimo iznaći praktične, učinkovite načine kako da BiH funkcionira bolje.

Vi posjedujete znanje jer vaše općine upravo djeluju na onome mjestu gdje je vlast u izravnom dodiru s građanima.

Ako itko u ovoj zemlji razumije nedostatke javne administracije onda ste to vi. Ako itko u ovoj zemlji razumije pritužbe građana zbog neodgovarajućih usluga, nedjelotvorne birokracije, nedovoljno financiranih javnih potreba, onda ste to vi.

Drugo što sam saznao iz mojih razgovora je da ste nestrpljivi i frustrirani.

Proces u koji ste se upustili (proces unaprijeđenja funkcioniranja BiH) može iskoristiti to nestrpljenje kao pogonsko gorivo koje će održavati zamah sveukupnih napora na

osiguranju boljih usluga građanima ove zemlje.

Da počnem analizom problema:

U nekim općinama došlo je do pomaka, ali velika većina građana je nezadovoljna načinom funkcioniranja općina, i to s pravom.

Budimo iskreni, nitko od nas nije zadovoljan. Moramo uvidjeti u kakvim uvjetima morate raditi. Ako nemate potrebna sredstva za posao onda ga ne možete ni obaviti. Ako nemate jasnu i nedvosmisleni odgovornost za izradu i provedbu politike, ne možete pravilno izrađivati i provoditi politiku.

U ove probleme spada:

- nepredvidljivost – građani nemaju načina da saznaju koliko može trajati dobivanje dozvole ili licence ili dokumenta na temelju kojeg stječu pravo na pojedine usluge. Usluge koje se mogu dobiti u jednoj općini ne mogu se dobiti u drugoj.
- sporost – općine često moraju izvršavati zadatke neizravno, na primjer tako što moraju prvo dobiti odobrenje ili mišljenje kantonalnih ili entitetskih vlasti prije djelovanja.

Usluge socijalnog osiguranja, zdravstva i obrazovanja, smještaja izbjeglica i prognanika su područja u kojima su različitim vladama dodijeljeni različiti aspekti u pružanju istih usluga, i to često bez jasnih financijskih ili koordinacionih aranžmana.

Komunikacija među raznim razinama vlasti mora se unaprijediti. Za ovo mogu biti potrebne obvezatne procedure; previše često čujemo pritužbe da se na pitanja ili probleme koji se upute na rješavanje višim instancama vlasti dobijaju zakašnjeli, neodgovarajući ili pak nikakvi odgovori.

Međuentitetska suradnja također mora ojačati tako da općine u istom području mogu iskorištavati sinergije i ekonomiju obima

u projektima infrastrukture i komunikacija.

- rashodi – općine ne troše racionalno; i često se drže zastarjelih administrativnih postupaka.

One koštaju vrlo mnogo. Rashodi na srednjoj razini vlasti u Federaciji, dakle, rashodi kantona i općina iznose 75 procenata proračuna. Uporedne brojke u Njemačkoj su 21 procenat, u Španjolskoj 9 procenata.

Prije 1990. godine, bilo je 5,6 uposlenih na jednog državnog službenika. Sada ih ima oko 2,8. Drugim riječima, odnos državnog službenika i uposlenog radnika se udvostručio u posljednjih deset godina.

Je li se udvostručio kvalitet usluga?

U 2000. godini, 48 procenata ukupne potrošnje kantona i 35 procenata ukupne općinske potrošnje u Federaciji, te 45 procenata ukupne općinske potrošnje u RS išlo je na plaće administracije.

Ovaj novac ne osigurava visok standard pruženih usluga. Zbog očitih i ozbiljnih nedostataka, općine nemaju povjerenja građana. Ovo je u suštini vrlo štetno. Teško je pružati usluge ljudima kada nemaju povjerenja u vas.

Prema tomu, važno je danas krenuti dvojakim putem:

- moramo iznaći prave reforme koje će imati pozitivan učinak na život ljudi
- moramo shvatiti da će građani imati malo povjerenja sve dok ne vide dokaze da je došlo do pozitivne promjene

Što nam je činiti?

Potrebno je izvršiti reorganizaciju administrativnih struktura i podjele nadležnosti među raznim razinama vlasti, te eliminirati preklapanje nadležnosti.

Vlast košta građane BiH 64% GDP-a, što predstavlja neprihvatljivo velike troškove za skandalozno malu dobit.

Dakle, potrebno je:

- ograničiti novo upošljavanje i uspostaviti politiku isplate nadoknada za viškove radne snage, uključujući i prekvalifikaciju.
- utvrditi koje usluge se mogu pružati na temelju ugovornih odnosa s privatnim sektorom, u cilju podizanja razine učinkovitosti i smanjenja troškova
- uvesti ISO 9002 standard pružanja usluga; unapređenje usluga koje općine pružaju građanima nije neka maglovita želja nego jasan administrativni i politički cilj koji se može ostvariti postupno i koji se može kvantitativno mjeriti.

Općine moraju osigurati ulogu u zakonodavnom procesu kada se zakon odnosi na vaše nadležnosti. Njima se mora omogućiti preuzimanje odgovornosti za pružanje usluga dok država i entiteti preuzimaju zakonodavnu, izbornu i pravosudnu ulogu, te moraju osigurati adekvatno financiranje.

Jedan dio problema možete popraviti. Drugi dio problema ovisi o drugima. Plaćanje za obimnu vlast u BiH slabi općine tako što se sredstva koja su inače potrebna za pružanje usluga kao što su zdravstvo, obrazovanje i socijalna zaštita preusmjeravaju u druge svrhe a preklapanje nadležnosti između različitih razina vlasti čini pružanje usluga konfuznim i nekompletnim.

Ovo je pitanje koje se mora rješavati na razini BiH kao cjeline. Ali do toga neće doći ako vi to ne pokrenete. Vi imate moć da formulirate rješenja i lobirate za njihovu primjenu.

Vaš cilj je osigurati bolje usluge na općinskoj razini za građane BiH. To je, blago rečeno, težnja koja je vrijedna hvale. Mi ćemo vam pružiti potporu u vašim naporima da to

postane zbilja.

Hvala.